

Z O N D E R B A A R M O E D E R.

EEN MEDEDEELING DOOR

Prof. Dr. W. M. H. S Ä N G E R.

Tegenover de uitspraak van KUSSMAUL 1): „alle Behauptungen von fehlender Gebärmutter, die sich nur auf Untersuchungen leben der Personen stützen sind als unbeweisend anzusehen,” moge het gewaagd zijn, onder bovenstaand opschrift, het hier volgende mede te deelen, toch meen ik zulks te kunnen verantwoorden. In ieder geval reken ik de uitkomst van mijn onderzoek, ook al wil men daaruit geen verdere gevolgtrekkingen afleiden, belangrijk genoeg om ze bekend te maken.

Den 28sten Mei 1877 werd op de gynaecologische kliniek der Hoogeschool alhier opgenomen: JANNA VERDUIN, geboren te Breskens den 6den Maart 1854, en dus thans 23 jaren oud, ongehuwd en meid-huishoudster bij een ploeg polderwerkers, sedert Februari jl. te Vierhuizen werkzaam.

Zij klaagt over het uitblijven der menstruatie, die zij slechts eenmaal, op haar achttiende jaar, en toen nog maar gedurende één dag zegt te hebben bespeurd. Nu en dan heeft zij neusbloeding, en van tijd tot tijd krampachtige pijn in den onderbuik, die gewoonlijk een dag of drie aanhoudt. Drie jaar geleden heeft zij te Petten typhus gehad, en af en toe lijdt zij aan aanvallen van febris intermittens.

Het plaatselijk onderzoek levert de volgende uitkomst:

De uitwendige geslachtsdeelen zijn volkomen normaal gevormd, en welig met haar begroeid. In verhouding tot de groote schaamlippen zijn echter de kleine vrij sterk ontwikkeld, zoodat haar bovenste helft tusschen de groote vooruitsteekt; tevens zijn zij tamelijk verflenst.

De ingang der scheede is geheel afgesloten door het hymen, althans door een vliezig beschot, dat eenigszins naar voren uitpuilt, een ovalen vorm heeft, ongeveer 2 ctm. lang en ongeveer 7.5 ctm. breed is, en juist in het midden een overlansche raphe vertoont, die den indruk maakt alsof daar ter plaatse twee franjevormig uitgetakte randen met elkander vergroeid zijn. — De mond der urethra is normaal.

Brengt men een of twee vingers in het rectum, en drukt men met de andere hand den buikwand sterk naar beneden, dan overtuigt men zich spoedig, dat men overal de hand met de in het rectum liggende vingers in aanraking kan brengen, zonder ergens het geringste spoor te ontdekken van iets wat op een baarmoeder gelijkt. Alleen voelt men sterk naar rechts een klein rondachtig lichaam dat evenwel bij nauwkeuriger betasting telkens ontglipt. Brengt men den catheter in, dan voelt men dien over zijn geheele lengte zóó duidelijk, dat men niet kan twijfelen of hij wordt alleen door den wand van rectum en blaas van den vinger gescheiden.

Vat men het hymen tusschen den duim en den vinger, die in het rectum ligt, dan voelt men die insgelijks op geringen afstand van elkander.

1) *Von dem Mangel, der Verkümmerng und Verdopplung der Gebärmutter.* Würzburg 1859. S. 43.

Mogen wij nu uit de uitkomst van dit onderzoek besluiten, dat er geen baarmoeder aanwezig is? Neen zegt KUSSMAUL 1) want „am lebenden Weibe ist der Mangel der Gebärmutter nicht mit Sicherheit zu erkennen” en dan wijst hij er op, hoe moeilijk somtijds zelfs bij de lijkopening volkomen zekerheid is te verkrijgen; hoe men rudimenten van baarmoederhorens voor gedeelten van de eileiders of voor de eierstokken heeft gehouden, en hoe STEGLEHNER op het punt stond, na lijkopening, de litteratuur met een geval van „virgo sine utero” te verrijken, toen hij nog juist bij tijds . . . . . ballen en bijballen ontdekte.

Volgens KUSSMAUL laten zich dan ook uit het hier medegedeelde geen verdere gevolgtrekkingen afleiden dan deze:

- a. De baarmoeder ontbreekt geheel, of is door een vezelige bandachtige massa van geringe dikte vervangen;
- b. er bestaat een uterus bipartitus;
- c. er is een kleine, holle baarmoeder, maar met zeer dunne wanden zonder hals of althans zonder scheedegedeelte aanwezig.

Nu moge het evenwel voor den patholoog-anatoom een gewichtig onderscheid maken of er in het geheel geen baarmoeder voorhanden is, dan wel iets, wat dan toch eenigszins op den naam van baarmoeder aanspraak kan maken, maar voor den gynaecoloog zullen de genoemde toestanden wel weinig of niet verschillen, en in practischen zin zal men dus wel het recht hebben: om JANNA VERDUIN voor een vrouw zonder baarmoeder te houden.

Maar ik schrijf daar: vrouw, en toch blijft het juist nog de vraag: is zij werkelijk een vrouw?

Van een vrouw, het is waar, bezit zij uitwendig alle eigenschappen. Zelfs aarzel ik niet haar een schoone vrouw te noemen, en dan wijs ik daarbij nog niet zoo zeer op haar ravenzwart haar, hare donkerbruine oogen en hagelwitte tanden, maar dan let ik inzonderheid op den vorm van haar geheel lichaam: prachtig ontwikkelde borsten, breede heupen, geheel normaal bekken, schoongevormde ledematen, — dat alles maakt een geheel uit, dat, om er maar niet meer van te zeggen, een schilder of beeldhouwer zeker gaarne tot model voor een Venus zou begeeren!

Of zij vrouwelijke neigingen ten opzichte van het mannelijk geslacht koestert, heb ik niet met zekerheid kunnen ontdekken. Zulks zou mij ook trouwens weinig hebben gebaat, want zelfs al had zij mij bewezen, althans in dit opzicht een vrouw te zijn, toch zou ik het bewijs niet kunnen leveren dat zij geen man is! Immers, niettegenstaande al de genoemde eigenschappen, zal eerst de lijkopening ons een antwoord kunnen geven op de vraag: man of vrouw of geen van beiden? Vermits echter zulke personen somtijds een zeer hoogen ouderdom bereiken, is de kans gering, dat ik nog dat antwoord verneem. Maar JANNA VERDUIN zwerft met hare polderwerkers dan hier, dan elders, langs de kusten van ons land. Wellicht komt vroeger of later de een of andere collega met haar in aanraking. Hij kent haar dan uit deze mededeeling eenigszins nader.

Groningen, 2 Juni 1877.

---

1) t. a. p. S. 59.